

HOTĂRÎRE
privind interpretarea art.80 alin.(4) din
Constituția Republicii Moldova

nr. 18 din 03.08.2010

Monitorul Oficial nr.141-144/19 din 10.08.2010

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Dumitru PULBERE – președinte, judecător-raportor
Petru RAILEAN – judecător
Elena SAFALERU – judecător
Valeria ȘTERBEȚ – judecător

grefier – Dina Musteața, cu participarea deputatului în Parlament Ion Pleșca, autorul sesizării, reprezentanților permanenți la Curtea Constituțională, al Guvernului, Gheorghe Susarenco, al Parlamentului, Ion Creangă, reprezentantului Președintelui interimar al Republicii Moldova, Mariana Secăreanu, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind interpretarea art.80 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Ion Pleșca, depusă la 16 iulie 2010, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 20 iulie 2010 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor, argumentele expuse de participanții la proces, Curtea Constituțională

A CONSTATAT:

1. În sesizarea depusă la Curtea Constituțională deputatul în Parlament Ion Pleșca a solicitat interpretarea art.80 alin.(4) din Constituție în corelație cu dispozițiile constituționale ale art.90 alin.(1) referitoare la vacanța funcției și art.91 referitoare la interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova în sensul posibilității persoanei de a deține funcția de Președinte al Republicii Moldova după exercitarea a două mandate consecutive în cazul în care, după încheierea celui de-al doilea mandat, a intervenit vacanța funcției, interimatul fiind asigurat de Președintele Parlamentului.

Concomitent, autorul sesizării a cerut Curții Constituționale să-și expună opinia cu referire la impactul eventualei modificări a art.78 din Constituție pentru alegerea Președintelui țării prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat asupra aplicabilității art.80 alin.(4) din Constituție.

2. Examinînd problemele abordate în sesizare, Curtea menționează că determinarea sensului exact al dispozițiilor constituționale, potrivit art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, ține de competența exclusivă a autorității de jurisdicție constituțională și are scopul de a soluționa divergențele juridice și politice apărute în legătură cu perceperea și aprecierea normelor Legii Supreme.

Pentru a elucida conținutul autentic al prevederii art.80 alin.(4) din Constituție, Curtea va opera cu prevederile art.77, art.78, art.80, art.89, art.90, art.91, art.135 din Constituție, precum și cu jurisprudența sa anterioară, și va utiliza toate metodele de interpretare legală.

3. Potrivit art.80 alin.(4) din Constituție: “Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al Republicii Moldova decât pentru cel mult două mandate consecutive”.

Norma constituțională enunțată comportă caracter imperativ, limitînd persoana să exercite succesiv mai mult de două mandate președințiale.

Curtea consideră că, în aspectul solicitat în sesizare, art.80 alin.(4) din Constituție își revelează sensul deplin doar în coroborare cu prevederile constituționale referitoare la interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova și mandatul de Președinte al Republicii Moldova.

Art.91 din Constituție, în temeiul căruia Președintele interimar își exercită atribuțiile, prevede: “Dacă funcția de Președinte al Republicii Moldova devine vacantă sau dacă Președintele este demis, ori dacă se află în imposibilitatea temporară de a-și exercita atribuțiile, interimatul se asigură, în ordine, de Președintele Parlamentului sau de Primul-ministru”.

Așadar, legiuitorul constituant a stipulat expres și limitativ cazurile în care intervine interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova.

Vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, conform art.90 alin.(1) din Constituție, intervine în caz de expirare a mandatului, de demisie, de demitere, de imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor sau de deces.

Potrivit art.135 alin.(1) lit.f) din Constituție, Curtea Constituțională constată circumstanțele care justifică interimatul funcției de Președinte.

Curtea observă că Președintele interimar are un statut provizoriu, funcția sa de bază fiind, după caz, Președinte al Parlamentului sau Prim-ministru. Pentru exercitarea funcției de Președinte al țării el nu are nici mandatul poporului, nici mandatul Parlamentului. În context Curtea reține că prin instituirea interimatului se urmărește asigurarea continuității exercitării atribuțiilor șefului statului, care, în virtutea caracterului lor special, nu permit intermitențe.

Potrivit art.77 din Legea Supremă, Președintele Republicii Moldova este șeful statului, el reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității țării.

Curtea subliniază că legiuitorul constituant a stabilit condiții speciale privind alegerea Președintelui Republicii Moldova.

Astfel, potrivit art.78 alin.(1) și alin.(2) din Constituție, Președintele Republicii Moldova este ales de Parlament prin vot secret. Poate fi ales Președinte al Republicii Moldova cetățeanul cu drept de vot care are 40 de ani împliniți, a locuit sau locuiește permanent pe teritoriul Republicii Moldova nu mai puțin de 10 ani și posedă limba de stat.

Pentru persoana care asigură interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova Constituția nu a reglementat astfel de condiții, ceea ce, de asemenea, denotă statutul diferit al titularului acestei funcții.

Art.80 alin.(1) din Constituție prevede că mandatul Președintelui Republicii Moldova durează 4 ani și se exercită de la data depunerii jurământului. Așadar, mandatul șefului statului curge de la data depunerii jurământului, după desfășurarea alegerilor în condițiile stipulate de prevederile art.78 alin.(1) – alin.(4) din Constituție.

Rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte, în conformitate cu prevederile art.79 din Constituție, este validat de Curtea Constituțională. Candidatul a cărei alegere a fost validată depune jurământul în fața Parlamentului și a Curții Constituționale.

Procedură descrisă nu se aplică în cazul persoanei care asigură interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova. Astfel, mandatul Președintelui se exercită ca urmare a voinței Parlamentului, organul reprezentativ suprem al poporului, iar interimatul se asigură în baza prevederilor constituționale cuprinse în art.91 corelate cu art.90 alin.(1).

Interdicția de a îndeplini funcția de Președinte al Republicii Moldova mai mult de două termene consecutiv cuprinsă în art.80 alin.(4) din Constituție vizează sensul strict al noțiunii de mandat, așa cum decurge din art.80 alin.(1) și alin.(2) coroborat cu art.78 alin.(1) – alin.(4) din Constituție. Dispozițiile constituționale enunțate exclud egalarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova cu interimatul acestei funcții, prin care se asigură continuitatea exercitării atribuțiilor șefului statului, dar nu se pune începutul unui nou mandat președințial.

Curtea relevă că enunțurile expuse sînt în concordanță cu jurisprudența sa anterioară, prin care au fost interpretate, sub diferite aspecte, prevederile art.80 alin.(1) și alin.(2), art.90 alin.(1) și alin.(2) și art.91 din Constituție.

În Hotărîrea nr.43 din 14.12.2000 “Privind interpretarea dispozițiilor art.80 alin.(1) și alin.(2), art.90 și art.91 din Constituție”¹ Curtea a relevat că “instituirea interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova urmărește asigurarea continuității exercitării funcției șefului statului...”.

¹ M.O., 2000, nr.163-165, art.47

În Hotărîrea nr.18 din 27.10.2009 “Privind interpretarea dispozițiilor art.90 alin.(1) și alin.(2), art.91 și art.135 alin.(1) lit.f) din Constituția Republicii Moldova”² s-a subliniat că “funcția de Președinte interimar al Republicii Moldova (exercitată de Președintele Parlamentului sau Primul-ministru) este o funcție provizorie...”.

² M.O., 2009, nr.160-161, art.20

Așadar, interimatul funcției de Președinte constituie *o excepție* de la regula generală privind alegerea și exercitarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova.

Stabilind în art.80 alin.(4) din Constituție restricții asupra exercitării succesive de către o persoană a mai mult de două mandate de Președinte al Republicii Moldova, legiuitorul s-a referit la caracterul neîntrerupt al curgerii termenului celor două mandate. Întrucât interimatul funcției nu echivalează cu un mandat efectiv de șef al statului, persoana care a deținut două mandate președințiale consecutive anterior momentului la care a intervenit interimatul nu poate candida pentru un nou mandat președințial.

4. Din cele enunțate Curtea conchide că, potrivit voinței legiuitorului constituant, Președintele Parlamentului sau Primul-ministru nu exercită un mandat de Președinte al Republicii Moldova, ci asigură interimatul acestei funcții. Doar persoana care a fost aleasă în conformitate cu prevederile art.78 alin.(1) – (4) din Constituție exercită mandatul de Președinte al Republicii Moldova, atribuit în condițiile art.79 din Constituție, după depunerea jurământului.

Astfel, persoana care a deținut funcția de Președinte al Republicii Moldova două termene succesiv nu poate exercita această funcție pentru un nou termen în cazul în care, după încheierea celui de-al doilea mandat consecutiv, a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, interimatul acestei funcții fiind asigurat de Președintele Parlamentului sau Primul-ministru.

5. În ceea ce privește executarea dispoziției art.80 alin.(4) din Constituție în eventualitatea modificării art.78 din Constituție pentru alegerea Președintelui țării prin sufragiu universal, Curtea nu se va pronunța, deoarece este abilitată să interpreteze doar normele constituționale în vigoare.

Pentru considerentele expuse, în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) lit.b) și art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.62 lit.b) și art.70 alin.(2) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. În sensul art.80 alin.(4) din Constituție, persoana care a îndeplinit funcția de Președinte al Republicii Moldova două mandate consecutive nu poate candida la această funcție pentru un nou mandat în cazul în care, după exercitarea celui de-al doilea mandat consecutiv, a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, interimatul acestei funcții fiind asigurat de Președintele Parlamentului sau Primul-ministru.

2. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Dumitru PULBERE

Chișinău, 3 august 2010.

Nr.18.